

21. 11. 2017

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Významné změny v právní úpravě soudních sporů

Poslanecká sněmovna zvolená v roce 2013 stihla ještě před skončením svého mandátu projednat několik novel procesních předpisů, které se významným způsobem dotýkají dosavadní podoby některých aspektů civilního řízení; tyto novely byly uveřejněny ve Sbírce zákonů pod č. [291/2017](#) Sb. a č. [296/2017](#) Sb. V následujícím textu upozorníme na ty nejdůležitější změny, které by neměly ujít pozornosti nejen právnické veřejnosti.

Předběžná opatření

Jednou ze změn je pokus zákonodárce omezit opakované podávání návrhů na nařízení předběžných opatření z týchž důvodů. Je zřejmé, že rozhodování soudů o předběžných opatřeních nelze vždy předvídat a někdy lze jen stěží dopředu odhadnout, zda soud předběžné opatření nařídí, nebo návrh zamítne. Častou praxí proto bylo, že pokud soud návrhu na nařízení předběžného opatření napoprvé nevyhověl, vzal navrhovatel návrh zpět a pokusil se svůj návrh podat jinak a lépe, v zásadě však na obdobných základech.

Takový postup by nyní mohl být i nadále možný, navrhovatelé by však od jeho praktikování mohli být odrazeni tím, že by jim soud mohl nařídít složení doplatku jistoty. Tu je povinen složit každý navrhovatel již v den podání návrhu na nařízení předběžného opatření na účet soudu, a to ve výši 10.000 Kč a ve věcech týkajících se vztahů mezi podnikateli vyplývajících z podnikatelské činnosti ve výši 50.000 Kč. Tato jistota má následně sloužit k náhradě újmy, která by případně nařízeným předběžným opatřením mohla vzniknout. Soud je navíc oprávněn navrhovateli nařídít, aby složil doplatek jistoty, pokud by zákonem stanovená výše zjevně nepostačovala k zajištění náhrady újmy. Doplatek přitom v závislosti na okolnostech případu může představovat i mnohonásobek základní výše jistoty.

Nyní tento institut doplatku jistoty dostal zcela specifickou funkci: soud je oprávněn složení doplatku nařídít také v případě, že jde o opakovaný návrh na nařízení předběžného opatření z obdobných důvodů (slovy zákona: „jde o opětovný návrh na nařízení předběžného opatření, který ve věci týchž účastníků požaduje z obdobných důvodů stejnou nebo obdobnou zatímní úpravu poměrů.“). Teprve praxe samozřejmě ukáže, jakým způsobem budou soudy možný doplatek jistoty využívat, zejména v jaké výši složení doplatku nařídí, když účelem jeho složení zde již není zajištění náhrady případně vzniklé újmy. Nelze také vyloučit, pokud by v konkrétním případě bylo využití tohoto institutu napadeno před Ústavním soudem jako nepřiměřený zásah do práva na soudní ochranu.

Dovolání

Novelizována byla i právní úprava dovolání jakožto mimořádného opravného prostředku proti některým rozhodnutím odvolacího soudu, o kterém rozhoduje vždy Nejvyšší soud. Předně byl zúžen okruh rozhodnutí odvolacího soudu, proti kterým je možné se dovoláním bránit. Nově tak již nebude možné Nejvyšší soud žádat o přezkoumání rozhodnutí o nákladech řízení, o návrhu na osvobození od soudního poplatku nebo o povinnosti zaplatit soudní poplatek či o žádosti účastníka řízení o ustanovení zástupce. Nebude již také jako dosud možné, aby bylo dovolání podáno i proti rozhodnutí odvolacího soudu, kterým bylo rozhodnutí soudu prvního stupně zrušeno a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení. Nejvyšší soud se tak v takovém řízení ke slovu dostane zpravidla případně až poté, co soud prvního stupně v souladu s právním názorem odvolacího soudu ve věci znovu rozhodne a odvolací soud jeho nové rozhodnutí potvrdí nebo změní.

Z občanského soudního řádu byla také odstraněna lhůta šesti měsíců, v níž byl Nejvyšší soud povinen rozhodnout, pokud chtěl dovolání odmítnout. Tato lhůta byla sice pouze pořádková a její nedodržení tedy nemělo bezprostřední důsledky pro dané řízení, v praxi však nebylo v silách Nejvyššího soudu ji standardně dodržovat a vedlo to i ke snaze účastníků řízení domáhat se náhrady újmy za nesprávný úřední postup, pokud jejich dovolání bylo odmítnuto za více než půl roku.

Nově má také Nejvyšší soud možnost odmítnout dovolání pro „zjevnou bezdůvodnost“. Jakkoli tvůrci novely argumentovali tím, že tento institut by měl být využíván jen v případech opravdu na první pohled bezdůvodných (či spíše až nesmyslných) dovolání, zkušenost říká, že vysoké soudní instance (a to jak národní, tak i mezinárodní) si pod tíhou vlastní agendy tento institut rychle osvojí a v zájmu úspory času i energie jej aplikují i na případy relativně početných podání sice možná bezdůvodných, ovšem zdaleka nikoli zjevně. Z hlediska ústavněprávního se navíc může jevit jako problematické, že občanský soudní řád nevyžaduje, aby rozhodnutí o zjevné bezdůvodnosti učinil tříčlenný senát Nejvyššího soudu jednomyslně.

Soudní poplatky

Nenápadnou, ale o to závažnější změnou prošel i zákon o soudních poplatcích. Dosud právní úprava umožňovala, aby účastník řízení, který neuhradí ani přes výzvu soudu příslušný soudní poplatek, jej dodatečně zaplatil ve lhůtě 15 dnů pro odvolání proti rozhodnutí, kterým soud z důvodu nezaplacení soudního poplatku příslušné řízení zastavil. Byl-li poplatek uhrazen v této dodatečné 15 denní lhůtě, v řízení se dále pokračovalo. Tato benevolence zákonodárce byla samozřejmě občas zneužívána k prodlužování řízení, na druhou stranu ovšem vhodně vyvažovala skutečnost, že standardní lhůta k zaplacení soudního poplatku byla pouze třídní, což zejména v případě, kdy takovou výzvu obdržel účastník v pátek večer, mu neposkytovalo zrovna komfortní časový prostor k jeho úhradě.

Nově se minimální lhůta, kterou soud ve výzvě k zaplacení soudního poplatku musí účastníkovi řízení stanovit, prodlužuje na 15 dnů, na druhou stranu již není možné uhradit poplatek dodatečně po uplynutí této lhůty. Je proto nutné, aby byl poplatek skutečně uhrazen včas. Pokud k opomenutí dojde například u poplatku za podání žaloby a žalobou uplatněný nárok ještě není promlčen, je možno podat žalobu znovu, a poplatek tentokrát uhradit včas. Pokud ale dojde k opomenutí uhradit poplatek např. za podání odvolání, je řízení pro daného účastníka již nenávratně ztraceno, protože lhůta k jeho podání již v té době zpravidla uběhne.

Výše soudního poplatku se mění v zásadě pouze u dovolání, jeho navýšení však není nijak podstatné. Upozornit je třeba také na to, že nově již nebude od soudního poplatku osvobozeno podání žaloby na náhradu škody či nemajetkové újmy způsobené při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem (zákon č. [82/1998 Sb.](#)). Tvůrci novely tak vyšli vstříc zejména Obvodnímu soudu pro Prahu 2, který je zatížen množstvím žalob namířených proti Ministerstvu spravedlnosti, v nichž se žalobci domáhají odškodnění za průtahy v soudních řízeních. Podání žaloby

tak nyní bude spíše symbolicky zpoplatněno částkou 2.000 Kč. Při přípravě novely se však zapomnělo upravit výši poplatku za odvolání v těchto řízeních. Podle současné úpravy by tak za odvolání měl poškozený, který se domáhá náhrady škody například ve výši od 20.000 Kč do 40.000.000 Kč, zaplatit poplatek ve výši 5 % z této částky; domáhá-li se náhrady nemajetkové újmy vyšší než 200.000 Kč, potom by měl zaplatit poplatek ve výši 1 % z této částky. Ministerstvo spravedlnosti již nicméně hledá způsob, jak tento nezamýšlený důsledek napravit.

Zlepšení postavení společenství vlastníků jednotek

Samostatná novela byla věnována zlepšení postavení společenství vlastníků jednotek při vymáhání jejich pohledávek souvisejících se správou domu. Novela s účinností od 1. prosince 2017 především zakotvuje možnost přednostního pořadí uspokojení pohledávky společenství vlastníků jednotek za neplaticím vlastníkem bytové či nebytové jednotky při prodeji této jednotky, a to jak v exekučním, tak podobně i v insolvenčním řízení s vlastníkem takové jednotky. Toto přednostní uspokojení je nicméně omezeno do výše maximálně jedné desetiny výtěžku zpeněžení. I tak však tato novela do určité míry krátí možnost uspokojení věřitelů, jejichž pohledávky jsou zajištěny zástavním právem, tedy zejména bank. Provedená změna se tudíž může odrazit na výši sazeb hypotečních úvěrů či zvýšit nároky bank na jejich zajištění.

Výše jsme zdůraznili několik podle našeho názoru nejpodstatnějších aktuálních změn v úpravě občanského soudního řízení. Již jen telegraficky by bylo možno poukázat také na drobné změny provedené například v právní úpravě věcné příslušnosti krajských soudů či používání videokonferencí. Novelizace se dotkly také zákona o zvláštních řízeních soudních (zejména opatrovnických řízeních), zákona o rozhodčím řízení a exekučního řádu.

Dušan Sedláček,
Partner

Jiří Kmec,
Counsel

[Havel, Holásek & Partners s.r.o., advokátní kancelář](#)

Florentinum
Na Florenci 2116/15

110 00 Praha 1

Tel.: +420 255 000 111

Fax: +420 255 000 110

e-mail: office@havelholasek.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Fotbaloví agenti vs. FIFA ve světle stanoviska generálního advokáta Soudního dvora Evropské unie](#)